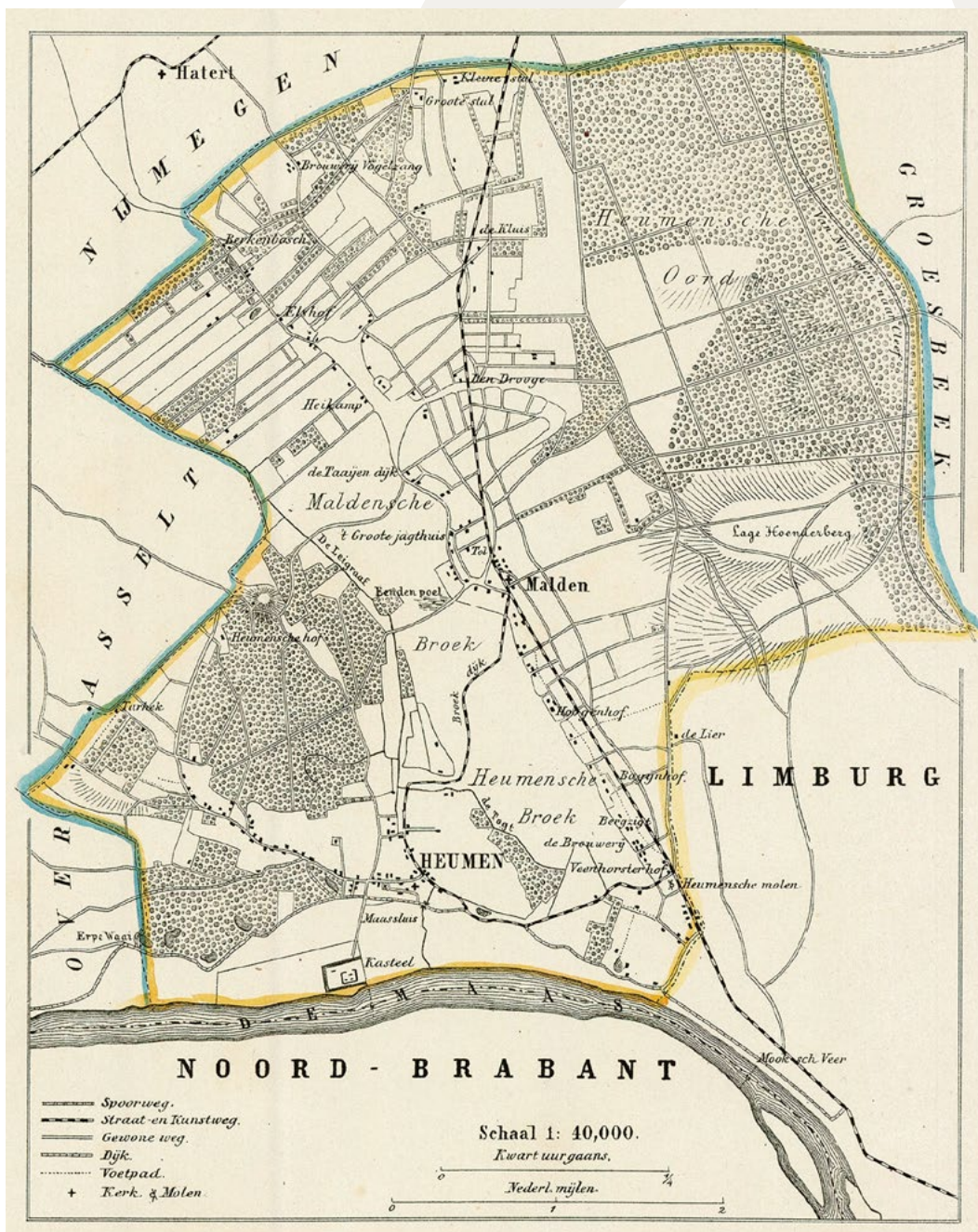

Rijwegen en spoorwegen

door Leo Ewals

De gemeente Heumen heeft zich ontwikkeld langs twee hoofdasen, een van noord naar zuid en een van oost naar west. De noord-zuidas, die Nijmegen met het Limburgse zuiden verbindt, ontsluit Malden. Aan de oost-westas, de verbinding van Kleef en Groesbeek met Grave en Wijchen, liggen Heumen, Overasselt en Nederasselt. Daaraan herinneren in Overasselt nog de straatnamen Kleefse Veerstraat en Oude Kleefse Baan.

Heumen, Kadasterkaart van Jacob Kuijper, ca. 1868, vet geblokte lijn is de nieuwe rijksweg (RAN KPA-III-50)

TOLVERPACHTING.

De Ontvanger der Registratie en Domeinen te Nijmegen, zal op Woensdag 26 Augustus 1874, 'smiddags 1 uur, ten zijnen kantore, onder voorbehoud van 'sMinisters goedkeuring, bij inschrijving verpachten:

Voor den tijd van anderhalf jaar, in te gaan te middernacht, tusschen 31 October en 1 November 1874.

Het REGT VAN TOLHEFFING, aan den tol No. 2 te Malden, op den weg van Nijmegen naar Venlo, met genot van het tolhuis, zoomede van den tuin groot 9 aren.

Laatste pachtprijs f 1130-» 'sjaars.

Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant, 5 augustus 1874

AUTO-OMNIBUSDIENT						
VANAF 1 SEPTEMBER 1908,						
NIJMEGEN—HOTEL „DE PLASMOLEN”—GENNEP.						
Vertrek van NIJMEGEN (Molenstr.)	9.50	10.80	1.—	2.15	3.80	5.15
Aankomst PLASMOLEN	10.15	11.15	1.45	3.—	4.15	6.—
„ GENNEP		11.30		3.15		6.15
GEWONE TIJD.						
Vertrek GENNEP	6.30		12.45		4.—	
„ PLASMOLEN	6.45	11.—	1.—	2.15	4.15	6.—
Aankomst NIJMEGEN	7.30	11.45	1.45	3.—	5.—	6.45

TARIEF	Nijmegen (Molenstraat)					
	St. Anna (Café Hoefangels.)					
	15	Malden.				
	20	10	Heumen (Molen).			
	25	15	10	Mook.		
30	20	15	10	Plasmolen.		
40	30	25	20	15	Ottersum en Gennep.	

.. Kinderen, welke eene zitplaats innemen, betalen het volle tarief.
Rijwiel en honden worden alleen dan toegelaten, wanneer genoegzame ruimte beschikbaar is, en worden ze berekend volgens het personentarif. (76 64)

De Directeur,
A. FISCHERMANN, Mook.
Hotel „DE PLASMOLEN”.

De Gelderlander, 30 augustus 1908

De weg van noord naar zuid liep in de Romeinse tijd door Heumensoord, dus meer oostelijk. Daar getuigt de wachttoren van, waarvan de sporen in het bos zichtbaar zijn. Het is niet bekend wanneer die weg in onbruik is geraakt. Later heeft er eeuwenlang een weg gelopen van Nijmegen naar Mook, ongeveer over het pas vernieuwde fietspad door het bos. Weer later zou de huidige rijksweg worden aangelegd. Op de kaarten van Tranchot uit het begin van de negentiende eeuw en van Jacob Kuijper uit ca. 1868 staan beide wegen aangegeven.

Malden, Tolhuis (foto website Airstrip B91)

Oorspronkelijk waren nagenoeg al die oude verbindingen zandwegen. Pas in de negentiende eeuw werd de weg van Nijmegen naar Mook gemoderniseerd. Ze werd rechtgetrokken en kreeg een toplaag van zand, klei en grint. Om de kosten te dekken werd er tol geheven. Vroeger stond er vooraan in Malden nog een tolhuis, de bewoning ervan en het recht op tolheffen werden regelmatig bij openbare inschrijving verpacht. Weer een eeuw later, omstreeks 1935-1940, werd de weg geasfalteerd. De weg van Kleef die via het veer bij Nederasselt naar Grave liep, onderging een vergelijkbaar lot. Die heeft ook moeten wijken voor een nieuwe rechte weg, die in fasen is aangelegd en was aangepast aan de eisen van het moderne verkeer.

De Canon van de gemeente Heumen

In de negentiende eeuw, de eeuw van de industriële revolutie, worden onze dorpen voor het eerst doorsneden door spoorwegen. Dwars door de oostrand van Heumensoord wordt in 1865 de lijn van Nijmegen naar Kleef aangelegd en in 1883 die van Nijmegen naar Limburg. Voor de gemeente was de winst nihil: geen stations voor Malden en Heumen. Pas een halve eeuw later zou Molenhoek een station krijgen. In 1908 werd Malden wel ontsloten door een 'Auto-Omnibusdienst' die Nijmegen met Gennep verbond. Overigens trachtte de Boerenbond hetzelfde jaar die busdienst te verbieden omdat het op de Mooksche baan zo hinderlijk was voor het vervoer met paard en wagen. En in de krant verschenen een jaar later ingezonden stukken waarin werd gewezen op het gevaar voor de reizigers op de imperiale die riskeerden met de draden boven de bussen in aanraking te komen. Die klachten hielden de omnibus toen niet tegen, maar toch is hij niet lang gebleven. In 1913 werd de Maas-Buurtspoorweg Maatschappij opgericht die met een tram van Nijmegen naar Venlo reed. In de laatste oorlogsmaanden liepen de lijn en het materieel echter dermate veel schade op dat besloten werd van herstel af te zien. In 1944 stopte die tramdienst. Voor interregionaal openbaar vervoer was men voortaan weer uitsluitend aangewezen op busverkeer.

In de jaren tachtig van de twintigste eeuw werd de A73 aangelegd, de snelweg van Nijmegen naar Venlo. Voor onze gemeente betekende het een betere verbinding met het zuiden en westen des lands, maar helaas sneed deze weg het landschap wel doormidden.

Oude Kleefsebaan, Overasselt
(foto LE)

Rijksweg in Malden, met tramrails, kaart verstuurd 1925 (foto HIB)

Het treinstation van Nijmegen en de lijn van de MBS na het bombardement van februari 1944 (foto RAN F33085)